19e Jaar, No. 33. — 'S HERTOGENBUSCH. — Donderdag 18 Maart 1847.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT? HORATIUS.

VOORWAARDEN, PRIJS: f 'der de Stad . . f 12. — franco per post. » 14. (Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN: 15 cents de regel. behalve 35 cents zegel.

De verwerping van het wets-ontwerp tot intrekking der wet van 29 Nivose XIIe Jaar.

Wat voorzien werd is gebeurd. Het bovengenoemd ontwerp is door de Tweede Kamer der Staten-Generaal verworpen. De Kamer heeft hare bekrachtiging niet willen geven aan eene onbillijkheid, zij heeft de terugwerkende kracht der wet, welke indien zij eenmaal tot grondbeginsel aangenomen werd, tot zulke schromelijke gevolgen aanleiding kan geven, niet willen invoeren; hetgeen nog eenige verwondering zou kunnen baren, is de omstandigheid dat nog 24 leden *voor* de wet hebben kunnen stemmen, indien het ons daaruit niet bleek, dat de Regering alle mogelijke middelen in het werk gesteld heeft, om stemmen voor haar troetelkind te verwerven.

Met leedwezen hebben wij onder de voorstemmers twee afgevaardigden uit onze provincie gevonden: de heeren *Romme* en *Gouverneur*. Ons dunkt dat zij door de gansche publieke opinie, welke hare onafhankelijke stem door het land tegen het wetsontwerp verhief, genoegzaam moesten voorgelicht geweest zijn, om hun votum niet te verleenen aan eene wet, welke de Regering met zulke aanzalige argumenten verdedigd heeft.

Intusschen is het een bedroevend schouwspel voor een elk, die den gang der Regering in deze zaak van nabij gadegeslagen heeft. Eerst halsstarrig willen doorzetten door langdurige en kostbare procedures, datgene, hetwelk door de aanbieding van een wetsontwerp ten geschikter tijde ingediend, had kunnen verkregen worden; na eene eerste nederlaag voor de hoogste vierschaar des lands niet gevreesd zich aan eene tweede nederlaag bloot te stellen; na drie maanden noodlottige werkeloosheid een wetsontwerp aanbieden, hetwelk al dadelijk bij het onderzoek in de afdeelingen eene nederlaag ontving; daarna, nog niet wijs geworden, met eenige betsbeduidende veranderingen, hetzelfde wetsontwerp teruggezonden, om zich aan eene vierde, totale nederlaag in de openbare zitting bloot te stellen en die te ondergaan; ziedaar het verslag, hetwelk ons ministerie in deze zaak houden heeft. Is het wezenlijk niet verbazend, dat in eene aangelegenheid, welke zoo dood eenvoudig was, eene Regering zichzelve zoo bitter compromittere?

Intusschen, de meerderheid der kamer heeft, zonder omzien, haren pligt gedaan; wij wenschen er haar geluk over; wij betuigen haar den dank der natie, dat zij de invoering van een stelsel heeft tegengehouden, waarvan de nasleep onafzienbaar ware geweest. Al komen er nu nog zevenduizend in plaats van zevenhonderd huisvaders de wet van nivose, welken intrukking wij steeds wenschelijk, ja noodzakelijk blijven achten, inroepen, niet op die meerderheid zal daarvan de verantwoordelijkheid berusten: maar op het ministerie, hetwelk, door eene zonderlinge verblindheid gedreven, geen gehoor heeft willen geven aan de stem der publieke opinie noch aan de vermaningen van de Vertegenwoordigers der natie.

De onderwerpelijke zaak geeft echter nog stof tot andere, zeer gewigtige beschouwingen, welke wij in ons volgend nummer zullen mededeelen.

KERKELIJKE STAAT.

ROME 25 februarij. Men heeft uit Faënza de tijding ontvangen, dat de bewoners der stad op nieuw bandgemeen zijn geworden, met die der voorsteden, en dat er van beide zijden dooden en gekwetsten gevallen zijn. De gewapende magt uit de omstreken is op moeten komen, om de rust te herstellen. Een peloton gendarmerie is van hier opgerukt. Ook op andere punten zouden gevechten tusschen de verschillende partijen geleverd zijn. Te Ancona, daarentegen, heeft men bij een feestmaal, toasten voor de eendragt van Italie ingesteld.

— 27. Men spreekt van eene gemeenschappelijke nota, door de Noordsche Hoven aan de verschillende gouvernementen van Italie gerigt, om dezelve aan te manen beter dan thans, de drukpers te bewaken, wijl deze in de laatste tijden eene houding aangenomen heeft, welke allezins geschikt is om de handhaving der bestaande orde van zaken te belemmeren.

— 2 maart. Gisteren heeft Chekib-Effendi, de turksche gezant, een afscheids gehoor bij den H. Vader gehad. De Paus heeft hem zijn portret in brillanten geschonken. Heden is Chekib-Effendi naar Ancona vertrokken, waar hem eene Oostenrijksche stoomboot wacht, om hem naar Triest over te brengen. Van daar zal de ambassadeur zich naar Weenen begeven.

AMERIKA.

De paket *the Virginien* heeft tijdingen uit Amerika aangebragt tot den 13 februarij. Zij zijn zonder belang in het staatkundige, doch gewigtig in het geen den handel betreft. De graanhandel heeft eene buitengewone bedrijvigheid herboren en in alle havens der Vereenigde Staten wordt voor Engeland gekocht. Al de schepen, zelfs de pakketen van Havre, worden opgeëischt, tegen eene vracht van 7 à 8 shellings voor eenvat meel en 2 sh. voor een mud tarwe. De tijding der schorsching van de regten van invoer en der scheepregten, door de *Sarah Sand* te New-York ontvangen, heeft de prijzen op eene ongelooflijke wijze doen stijgen. Zij zijn gegaan tot 100 cents voor een scheepel tarwe van 1e kwaliteit, doch dalden spoedig weder tot 104 cents.

De tijdingen uit Mexico zijn zeer verward. Men zegt dat Santa-Anna zich hevig verzet heeft tegen het plan, om de kerkelijke goederen te verkoopen of te hypothekeeren. Men voegt er bij dat de soldaten hem om die reden van het leven hebben beroofd. Deze tijding verdient echter bevestiging. Wat er van zij: de maatregel door het congres goedgekeurd, ten aanzien der kerkelijke goederen, heeft te Mexico veel beweging veroorzaakt en kan licht eene aanleiding tot nieuwe onlusten worden.

GRIEKENLAND.

Het geschil tusschen de Vereenigde Staten en het grieksch gouvernement ontstaan, is nog niet bijgelegd. Een brief uit Konstantinopel van den 24 februarij meldt dat de Reis Effendi eene nieuwe nota aan den heer Colletti zenden zal, om hem over te halen, tot het uitschoonen vragen aan den heer Mussurus, den turkschen afgezant. Wel was de brief van Koning Otto aan den Sultan in de meest vriendschappelijke bewoordingen geschreven, doch hij behelsde geen enkel woord van leedwezen over het gebeurde. Overigens zijn de diplomatieke betrekkingen tusschen Griekenland en de Porte niet geheel afgebroken. De secretaris der turksche legatie te Athene, vervult de bediening van zaakgelastigde.

Men heeft opgemerkt dat de heer Wellesley, engelsch zaakgelastigde te Konstantinopel, daarin de voorschriften volgende van sir Lyon, den heer Mussurus op de vriendelijkste wijze ontvangen heeft. Evenwis was het met den russischen ambassadeur gelegen. De heer de Bourqueney, fransch afgezant, is de eenige, die den grieksch ambassadeur met zijnen raad bijstaat.

ZWITSERLAND.

Uit St. Gallen vernemen wij, dat al de moeijelijkheden, tegen de ten uitvoerlegging van het concordaat tot de oprigting van eenen bisschoppelijken zetel, gelukkiglijk uit den weg geruimd zijn. De catholijke groote raad zal eerlang vergaderen, ten einde over het verslag te hooren van den [illegible] te Rome, die niet genoeg de goedheid [illegible] aan hem ever als dan al zijne genegenheden voor Zwitserland bewezen, vermeld hem de heer Gmür zal te Rome blijven tot [illegible] uitkomst zijner onderhandelingen [illegible] zal niet naar St. Gallen terugkeeren, dan [illegible] deelteng der bullen van onderschrijving [illegible]

bisdom. Men is niet meer ongerust over de beschuldiging van den grooten raad van het kanton, wijl de meeste hoofden der radikale fractie verklaard hebben, dat de oprigting van eenen bisschoppelijken zetel thans moet beschouwd worden als een droevig *fait accompli*, waarin men zich moet onderwerpen moet.

DUITSCHLAND.

MUNCHEN. Men verzekert dat de protestanten van den Paltz eene inschrijving geopend hebben om aan Lola-Montes eenen myrtenkrans te zenden, als blijk hunner erkentelijkheid voor hare gelukkige tusschenkomst in de Beijersche aangelegenheden. Deze daadzaak hoe ongeloofelijk zij ook schijnen moge, wordt door een aantal correspondenten bevestigd. En bij nadere beschouwing heeft zij niets verwonderlijks. Zien wij de liberale pers niet met vervoering het nieuwe tijdperk begroeten, hetwelk door eene danseres voor het goede beijersche volk geopend is? De gelegenheid om de Jesuiten te beschimpen was te schoon, om niet gretig aangegrepen te worden. Het is waar, dat er *geen enkele Jesuit* in Beijeren is: maar die tegenwerping heeft geene waarde beoegenaamd in de oogen onzer groote hedendaagsche staatkundigen.

— De *Augsb. Abend-Zeit.* verzekert, dat de koning van Beijeren bevolen heeft, dat al de personen, die in den avond van den 1e maart gevangen genomen zijn, weder in vrijheid zouden gesteld worden, en dat men alle vervolging der buitensporigheden, welke op dien avond gepleegd zijn, zou staken.

— Men leest in de *Köln. Zeit.*

Men verwacht over het algemeen niet veel van de aanstaande vereeniging der provinciale Stenden te Berlijn. Het is er ver af, dat men daarin eene wezenlijke constitutionnele vertegenwoordiging ziet. Men is veeleer overtuigd dat men zich bepalen zal bij eenige financieele maatregelen, welke de toestand der schatkist onvermijdelijk maakt en welligt bij eenige andere maatregelen van ondergeschikt belang en zonder eenigen staatkundigen aard. De naar vrijzinnige stemming van het pruisisch gouvernement ten aanzien der drukpers, waarvan men sedert eenigen tijd spreekt, vindt weinig geloof, en al bestond zij werkelijk, dan is het niet waarschijnlijk dat zij tot iets leiden zal, zoolang de duitsche Bondsvergadering daar niet in deelt.

Wat betreft de publiciteit, welke, naar men zegt, gegeven zal worden aan de beraadslagingen der Vereenigde Stenden, het zal waarschijnlijk eene ingekorte, gecensureerde en verminkte publiciteit wezen. De beëedigde snelschrijvers zullen niet meer vermelden, dan hetgeen men wil, dat zij zullen overschrijven en de *Pruess. Zeitung*, die met zekeren ophef meldt dat zij de noodige maatregelen genomen heeft, om de verslagen der zittingen *in extenso* mededeelen, zal er niet meer van mogen zeggen dan hetgeen men acht, zonder gevaar bekend te kunnen maken. Het is welligt eene ondankbaarheid, aldus de weldaden te oordeelen, welke de koning van Pruissen aan zijne onderdanen schenkt; maar het pruisisch volk en vooral de Keulenaars hebben geleerd wantrouwend te zijn, en niet te veel te rekenen op het plotselinge en vrijwillige verlangen van het gouvernement, om wenschen te bevredigen, welke reeds sedert zoolang geuit zijn. Eene aanstaande toekomst zal ons leeren of dit wantrouwen gegrond is.

WURTEMBERG. Uit Stuttgard meldt men, dat de koning van Wurtemberg niet ongenegen schijnt om aan het verzoek van den H. Stoel, hetwelk wij reeds vroeger medegedeeld hebben, aan te nemen, tot hulpbisschop van eenen bisschop van Rottenburg. Men hoopt dat de heer Jaumann, eerste lid van den [illegible] raad, toegevoegd aan het ministerie [illegible] zaken, en thans kapitulair [illegible] van het bisdom, heeft bij den koning [illegible] dat dit vorstelijk in strijd was zoo veel

met de regten als met de waardigheid der kroon. Het ministerie heeft niet nagelaten deze bewering te ondersteunen, zoodat men verzekert, eene ministerieele nota onmiddellijk naar Rome gezonden is, waarbij aangedrongen wordt op het recht van het kapittel van Rottenburg, om tot eene nieuwe keus over te gaan. De kans, welke het kapittel gedaan heeft van den heer Jaumann, om, *sede vacante*, het bisdom te besturen, is niet dan maar al te zeer geschikt, om den H. Stoel in deszelfs eerste weigering te doen volharden. Het ministerie zou wel gaarne doorgaan, en tot deze tweede verkiezing magtiging geven; doch de uitkomst daarvan, *invito pontifice*, zou eene onwettigheid wezen, en, het ministerie weet zulks maar al te wel, onmiddellijk eene scheuring verwekken, met een gevolg van onlusten en dergelijke tooneelen als in Frankrijk de burgerlijke constitutie der geestelijkheid vergezeld hebben. Het is niet te hopen, dat het ministerie immer eene zoodanige verantwoordelijkheid op zich lade. De H. Stoel zal dus, ten deze, al deszelfs onafhankelijkheid behouden.

ENGELAND.

LONDEN, 13 maart. Het Lagerhuis heeft het grootste gedeelte van deszelfs zitting van gisteren besteed aan beraadslaging in comité-generaal over het welsontwerp betrekkelijk de arme werklieden in Ierland. Van al de door het kabinet ten aanzien van Ierland voorgestelde maatregelen, ontmoet deze den grootsten tegenstand. Na langdurige debatten is de beraadslaging op nieuw verdaagd.

— Ziehier den tekst van de proclamatie door de Koningin aan hare onderdanen van Engeland en Ierland gerigt:

In naam der koningin. Proclamatie tot eene algemeene Vaste.

Victoria Regina.

Wij, in ernstige overweging nemende de zware oordeelen, door welke het den Almagtige behaagd heeft, de bronheden van dit land te bezoeken, door middel van eene ernstige schaarschte en door gebrek aan onderscheidene levensmiddelen, en van de barmhartigheid van den almagtigen God hopende, dat hij, ondanks de verschrikkelijke straf, welke hij ons en ons volk opgelegd heeft, zijne kastijdende hand zal intrekken, indien wij met ootmoed en berouw des harten, onze toevlugt tot hem nemen, hebben alzoo besloten en besluiten, op het advies van onzen geheimen raad, bij deze: dat eene openbare vaste en vernoedmoediging zullen gehouden worden, in de deelen van ons Vereenigd koningrijk genaamd Engeland en Ierland, op den 24 dag der loopende maand maart, opdat wij en ons volk ons vernederen voor den Almagtige ten einde de vergiffenis onzer zonden te verkrijgen en wij op de godvruchtigste en plegtigste wijze onze gebeden en smeekingen aan de goddelijke Majesteit opdragen, om te verkrijgen dat God de verschrikkelijke voordeelen verwijdere, welke onze talrijke misdaden en uittartingen maar al te zeer verdiend hebben en onder de welke wij thans lijden. En wij lasten en bevelen uitdrukkelijk, dat, gezegde vaste met eerbied en godsvrucht gehouden worde door al onze beminde onderdanen in Engeland en Ierland, die naar de gunst des Almagtigen haken en zijnen toorn en gramschap ontgaan willen; en wel onder bedreiging van zoodanige straf, als regtvaardiglijk opgelegd zal worden aan al degenen, die de vervulling van eenen zoo noodzakelijken en godsdienstigen pligt verwaarloozen zullen. En opdat die vaste doelmatiger en geregelder geschiede, hebben wij bevel gegeven aan de zeer eerwaardige aartsbisschoppen en de zeer eerwaardige bisschoppen van Engeland en Ierland, een formulier van gebed, naar de omstandigheden ingerigt, op te stellen, hetwelk in alle kerken, kapellen of andere voor de openbare eeredienst bestemde plaatsen zal gebeden worden, en om hetzelve tevens ten geschikte tijde in hunne respectieve bisdommen te verspreiden.

Gegeven op ons paleis te Osborn-House, eiland Wight, den 9en dag van maart 1847, van onze regering het tiende.

Gode behoede de Koningin!

IERLAND.

De onderstaande rondgaande brief is op bevel van den Onderkoning gezonden geworden aan de voorzitters der commissien van onderstand.

Paleis te Dublin 5 maart 1847.

Mijnheer!

De Onderkoning gelast mij uwe aandacht en die der commissie van onderstand, waarvan gij voorzitter zijt, in te roepen op de noodzakelijkheid, om door alle mogelijke middelen de onmiddellijke bebouwing en bezaaijing der gronden te verzekeren, ten einde het land voor het volgend jaar van eenen nieuwen hongersnood te bevrijden. Men moet het volk niet in de ingebeelde hoop laten, dat het tegenwoordig stelsel van ondersteuning door middel van openbare werken of middelingen van levensmiddelen, van duur kan zijn. Het eenige middel, om eenen nieuwen hongersnood te voorkomen is, door de werkzaamheden des voorjaars den ooget des najaars te verzekeren. Zijne Exc. heeft opgemerkt dat de personen, die tot openbare werken gebezigd worden, in de laatste tijden zeer toegenomen zijn, ook heeft Zijne Exc. vernomen dat velo personen zich onder de registers van onderstand hebben laten inschrijven, zonder juist tot de openbare werken hunne toevlugt te moeten nemen om te bestaan.

De Onderkoning rekent er alzoo op, dat men zich er op toe zal leggen om de registers van elke commissie ten spoedigste te herzien en dat men dadelijk afgaan daarvan schrappen zal, die andere middelen bezitten, om voor zichzelven en hunne huisgezinnen te bestaan, even als de zulke, die gronden gepacht hebbende, niets gedaan hebben om dezelve te bebouwen. Er zijn een talral distrikten alwaar de pachters niet dan met de meeste moeite de noodige werklieden voor den voorjaarsarbeid kunnen vinden. Op zulke plaatsen zullen de commissien trachten om de bereedwillige werklieden, die eenen weemin aan den dag leggen om elders arbeid te zoeken, tot de openbare werken toe te laten.

Doch de talrijkste klasse bestaat uit zulke personen; die zelve gronden in pacht hebben, en in de meeste gevallen andere leden hunner huisgezinnen bezigen kunnen tot het waarnemen hunner kleine pachtgoederen, terwijl [illegible] dezelve [illegible] del der openbare werken ondersteund zou worden. In dat geval zou het raadzaam zijn de openbare werken te weigeren aan al degenen die de bebouwing hunner gronden verwaarloozen. Z. Exc. kan niet genoeg bij de commissien van onderstand aandringen op het hooge belang, hetwelk er in gelegen is, dat [illegible] zoo veel mogelijk [illegible] pogingen in het werk te stellen, ten einde de schaarschte te weren, welke noodwendig in het aanstaand jaar volgen moet, indien de gronden verwaarloosd worden en onbebouwd blijven.

Ik heb de eer enz.

SPANJE.

MADRID, 8 maart. De koningin heeft besloten, van [illegible] niet aangenomen te hebben, blijven in statu quo.

— De generaal Pavia is stellig gevoegen om den generaal Breton in Katalonie te vervangen. Een titel van Kastillie zal den generaal Breton als schadeloosstelling aangeboden worden. Men verzekert dat de generaal Maudel de la Concha benoemd zal worden tot kapitein-generaal van Kastillie. Hij zal dit bevel moeten over de observatie-leger langs de grenzen van Portugal.

Kamer der Gedeputeerden zet steeds de beraadslagingen over het adres voort.

Het gerucht heeft geloopen dat den 5 dezer te Saragossa onlusten uitgebroken waren, en de kreet van *leve Espartero* door het volk waren geslaakt.

FRANKRIJK.

PARIJS, 14 maart. Koningin Christina is heden avond te Parijs aangekomen. Zij is in de straat Courcelles afgestapt.

In de Kamer der Gedeputeerden heeft gisteren de voorlezing gehoord van een voorstel over de ontginning van woeste gronden. De voorsteller, de heer Delahaye-Jousselin, den gelukkigen invloed verhalende, welke hetzelve, naar zijne meening, op den aanstaanden oogst kan uitoefenen, heeft verzocht tot de ontwikkeling toegelaten te worden op dingsdag den 16 maart, hetgeen de Kamer toegestaan heeft.

Men verzekert alhier, dat de buitengewone gezant, die Portugal te zenden, om er op eene officiele wijze de huldigen der godsdienst voor te staan.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH, 17 maart.

De hollandsche post is heden veel later dan gewoonte aangekomen; uithoofde dezelve te Zevenaar is teruggehouden, door eenen aldaar gebleven brand.

Men zegt, dat er aan Oostenrijk eene belangrijke ontdekking verschuldigd. Een persoon aldaar heeft gepoogd het galvanismus aan te wenden, tot bevordering van boomen en planten. De manier van handelen is zeer eenvoudig en in twee woorden verklaard; men neemt twee ringen, eene van koper en andere van zink. Na ze op elkander gehecht te hebben, maakt men ze rond de plant. Indien eenig insect den koperen ring aanraakt ontvangt het onmiddellijk eenen elektrieken schok, welke het verjaagt of doet vallen. De uitwerking heeft plaats zoowel bij droog als nat weder, en blijft altijd voortduren.

's GRAVENHAGE, 16 maart. De leden van de Eerste en Tweede der Staten-Generaal zijn aangeschreven om te vergaderen op woensdag den 24 dezer aanstaande.

De *Gasache Courant* behelst gunstige berigten over het te veld staande winterkoren in dat gedeelte van Zeeland, en daar de landerijen in een zeer gezonden staat zijn, bestaat ook een goed vooruitzigt op het slagen der reeds gezaaide of nog te zaaijen voortbrengsels.

Bij besluit van den koning der Belgen van den 9 dezer zijn alle soorten van gedroogd, gezouten of gerookt vleesch tot den 1 october dezes jaars bij den invoer vrij verklaard van regten, alleen zal daarop een schaalregt van tien centimes per duizend kilogrammes geheven worden.

De *Amsterdamsche Courant* zegt, uit eene goede bron vernomen te hebben, dat er dezer dagen door de hollandsche asphalt-spoorweg-maatschappij een verzoek is gedaan aan den raad van administratie der nederlandsche spoorweg-maatschappij, om hare aangelegde ijzerbaan te vervangen door een paardenspoor, gaande van Kampen over Zwolle over Almelo, en van daar, met twee zijtakken, eene naar de pruisische, en in de rigting naar de hannoversche grenzen, die op de wijze als Haarlem plaats hebben tusschen Amsterdam en genoemde stad, waardoor dan ook alle onteigening van gronden wordt vermeden.

ROTTERDAM 15 maart. Alhoewel de koortsen alhier in het afnemen zijn, is het getal overledene hier nog zeer aanzienlijk, en reeds overschrijdt het honderd, zoodat dat der geborenen met twaalf sedert 1 januarij. De mazelen heerschen zeer algemeen, doch gelukkig is deze ziekte niet dodelijk.

Op 12 maart. Heden nacht maakte de dood aan het eenmaal zoo werkzaam en verdienstelijk leven van den heer G. Luttenberg, zijde van den Nederlandschen Leeuw, secretaris van verscheidene genootschappen, in den ouderdom van 54 jaren.

Wij kenden verzamelingen en het zak der weten zijne bemoeijingen omtrent het armwezen hebben een eervollen naam.

UTRECHT 16 maart. De ridderschap van Limburg heeft heden morgen in eene buitengewone vergadering tot leden der Provinciale Staten benoemd de heeren C. Petit, oud-bewaarder der hypotheken te Roermonde en baron de Loe, ter vervanging van de heeren baron de Wijnar en Simon de Vlodrop, beide overleden.

Het *Journal du Limbourg* deze tijding mededeelende, uit zijne verwondering dat de heer baron van Weichs, in julij II. benoemd tot lid der Tweede Kamer, en die, uithoofde van ziekte de reis naar 's-Gravenhage nog niet had kunnen doen, deze zitting der Ridderschap bijwoonde. Arm Limburg! roept het uit; ziedaar de vaderlandsliefde uwer kinderen! Ziek, wanneer zij uwe belangen moeten gaan verdedigen; gezond, wanneer zij zich verplaatsen moeten, om de belangen eener bevoorregte caste te handhaven!

— Men leest in het *Journal du Limbourg*:

De oogst der *tarwe* en der *aardappelen* in 1846 was een gewone oogst, voor zooveel betreft de hoeveelheid, en was voortreffelijk, voor zooveel betreft de hoedanigheid.

De *garst* en de *haver* waren overvloedig en van goede kwaliteit. De *rogge* alleen mislukte, wijl de oogst dezelve slechts het derde van eenen gewonen oogst opleverde. Doch de ledige plaats, door de rogge veroorzaakt, is overvloedig aangevuld door den aanzienlijken invoer van vreemde granen en die invoeren schijnen eerder te zullen vermeerderen dan afnemen tot aan den volgenden oogst.

Van waar dan die *schijnbare* schaarschte, welke in ons land en in de naburige landen heerscht? Alleenlijk tengevolge der speculatien van de handelaren en andere houders der levensmiddelen. Die lieden hopen dat deze laatsten nog in prijs zullen stijgen en hen daardoor in de gelegenheid stellen, grootere winsten te doen, door hun graan eerst later te verkoopen.

Doch die speculanten zullen teleurgesteld worden in hunne laakbare verwachtingen; de aanstaande oogst levert de heerlijkste uitzigten op, in Holland is reeds veel meer graan dan voor deszelfs verbruik noodig is en de hoeveelheid zal nog, zoo als wij reeds gezegd hebben, vermeerderd worden, door een aantal achtereenvolgende aanvoeren; daar, van eene andere zijde, de granen in de havens van Engeland en Frankrijk reeds goed kooper zijn, zullen zij nog van daar tot ons land overkomen. Wij kunnen dus met ijnige vreugde, voorspellen dat eerlang eene aanzienlijke daling op alle levensmiddelen te verwachten is en niemand zal gewis dezulken beklagen, die op den honger hunner natuurgenooten gespeculeerd hebbende, verliezen zullen moeten ondergaan.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van 15 maart.

In de zitting van heden is de beraadslaging over het wets-ontwerp tot intrekking der wet van 29 Nivose XIIde jaar voortgezet en ten einde gebragt. Bij de hoofdelijke stemming over hetzelve hebben 24 leden zich voor het ontwerp en 26 daartegen verklaard, zoodat hetzelve niet aangenomen is.

Voor het wets-ontwerp hebben gestemd de heeren: van Harencarspel, Cornelí, van Bleiswijk, Kien, van Akerlaken, Lyclama à Nyeholt, Borski, Gouverneur, Egter, Bijleveld, Cost Jordens, Faber van Riemsdijk, Duijmaer van Twist, Corver Hooft, de Man, Hiddema Jongsma, Star Busmann, van Haersolte, Geysers van Endegeest, Menso, Telting, Nap, Romme en de Voorzitter.

Tegen hetzelve hebben gestemd de heeren: van Naamen, van Heemstra, van Goltstein, Luyben, Schooneveld, Kniphorst, Verwey-Mejan, van Sasse van Ysselt, de Jong van Beek en Donk, van Dam van Isselt, van Beeck Vollenhoven, Boreel van Hogelanden, van Ryckevorsel, de Backer, van Nagell, Luzac, Mutsaers, de Monchy, Modderman, Uytwerf Sterling, Nederburgh, van Leeuwen, Storm, Hoffman, Anemaet en van Heloma.

Daarna hebben de beraadslagingen plaats gehad over de wets-outwerpen tot regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren over de laatste helft van 1846 en over 1847, en zijn die beide wets-ontwerpen achtereenvolgende elk met 42 tegen 8 stemmen aangenomen.

In dezelfde zitting heeft de commissie van rapporteurs haar algemeen verslag uitgebragt over het wets-ontwerp tot vaststelling van het tarief voor het honorarium der notarissen. De beraadslaging over dit wets-ontwerp is vastgesteld op woensdag aanstaande.

Ingezonden Stukken.

Brief, OSCANUS aan Professor OTZOMER.

Hoog geleerde heer, wel wat hamekater, zei ik tegen mijne huisplaag, toen ik uwe redevoering, de wijsbegeerte, de mensch met zich zelve verzoenende, gelezen had, dat is een geleerd opstel, maar daarover moet ik eens met neef Kool spreken, dat is zoo een halve philosoof, namelijk om alles beter te begrijpen. Nu ik naar neef, en deze zeide mij, dat men deze stelling, duidelijkheidshalve, dus zoude kunnen omzetten: de mensch kan door de wijsbegeerte of het weten te vreden worden gemaakt, met zijne positie of te wel, zijne existentie, zoo als hij op den aardbodem, daar, (immers altoos zonder dat hem eene keuze was gelaten of hij er al dan niet zijn wilde) been was geworpen, en toen ik dat wist, vond ik uwe redevoering een uitmuntend geschrift: want in onze rampvolle dagen, waar de armoede zoo is toenemende, hoort men niets dan knorren en grommen. Dus als wij nu door het weten te vreden kunnen worden, dan kunnen wij, als we maar eens de kunst verstaan om te philisopheren, het al heel pleizierig krijgen. Zie, dat heeft, hetgeen men godsdienst noemt, nog nooit kunnen uitwerken; wel leerde deze, dat als wij in oprechtheid geloven konden, dat God onze liefhebbende, hemelsche Vader is in onzen Heere J. C., wij ook te vreden zouden zijn met onze positie, maar, *weten* is toch *zekerder* als geloven. Zie, zoo redeneerde ik: als ik weet iets te hebben, dan ben ik toch verder, als dat ik hoe vast dan ook, geloof het te zullen krijgen, nu zoo als mijn neef Kool ('t is een latinist) zegt, qui bene distinguit, bene docet! dacht mij ik moest u eens een kattebelletje schrijven, en dit deed ik te liever, daar mijn half philosophische neef Kool, mij ook nog zeide, hoor neef Oscanus! zekerheid, daar je zoo magtig veel van houdt, kan, èn de wijsgeer, èn de christen, slechts *dan* hebben, als hunne gedachte den form van noodzakelijkheid heeft, men moet omtrent zulke belangrijke onderwerpen als de godsdienst, met de uiterste voorzigtigheid te werk gaan, want errare humanum est! En toen hij dat gezegd had, lieve professor, was het als of ik een klap voor me gezigt kreeg, want je zijt, s. v. p., toch ook een mensch, en is het nu menschelijk te kunnen dwalen, en begreep UEd. de zaak in questie, eens overeents, weg was het weten, en ik zoude mij, met het ouderwetsche gelooven moeten te vreden stellen. En daar de bedelaars mij zoo lastig vallen om centen, had ik ook al, zoo bij me zelven gedacht, als men hun onderwijs gaf in de philosophie en niet in de godsdienst, zij zoo tevreden zouden zijn met hunne positie, dat ze niet meer janken en huilen zouden en wat te hebben, want, ik begon mij te verbeelden, dat als het te bewijzen was, dat de mensch niet bestond uit verstand en hart, maar alleen uit verstand, hij dan ook geen gevoel zoude hebben van zijne ellende, maar altoos denkende en philosopheerende uitmuntend in zijne nopjes zouden zijn. Zoover schreef ik, als me neef Kool bij mij kwam en intusschen wat ik ter neder had gesteld, zeide hij mij: reservimentalis, heb ik aan te merken, wat ik wegens de gedachten-vorm, u vroeger opmerkte is deze zóó, dat zij in overeenstemming is met den aard en de natuur der dingen, welke wij zullen beoordeelen, dan kunnen wij positief overtuigd zijn, goed gedacht te hebben, anders, is al uw denken niets, en om er eens een Hebreeuwsche te gooijen (ja, ja neef is verschrikkelijk geleerd) als, *Habel Hebaliam Hacol Habel*, maar nu weet gij immers wel neefje, dat om dit *zeker* te weten, juist niet de gemakkelijkste zaak is, waarom dan, mogelijk de zoogenaamde *sceptici*, (deze waren

wijsgeeren die niets voor zeker hielden als hun twijfel, de knoop maar doorhakten en deze stelling aannamen: in het twijfelen ligt de waarheid.

Om dus tot onzen gedachtenvorm terug te keeren, hier moet nu eerst een *objectief* gesteld kunnen worden, namelijk bewezen dat onze gedachten van goed te moeten een *subjectief* te vinden zijn; met andere woorden: wat noodzakelijk is moet waarheid zijn, en omgekeerd, wat waarheid is moet ook noodzakelijk zijn, dat is het *objectief*. Is nu of godsdienst, of wijsbegeerte, of beiden, noodzakelijk, dan zijn zij in aard en natuur waarheid. Neef, neef zeide ik, schei er uit, je zou een mensch gek, in plaats van wijs maken. Animaseat, me ipsum conspicio, zijde mijn neef klenkende van boosheid, ja neef, ik ben gek, dat ik parelen voor de zwijnen werp, en gij maar bij Professor Opzomer, dat is een Cransiaan, en ik was en ben en koop te blijven een Kantiaan. die moderne philosophen zijn zeker wel wat duidelijker ik hunne manier van voorstellen als b. v. de weerstreffelijke Moses Mendelssohn. De termen, neef, de termen waarin de wijsgeeren schreven moest men vroeger eerst kennen of men kon iets verstaan van al wat zij leeren, en in zulke termen schreef Mendelsohn. De philosophie is voor de geleerde, de godsdienst voor de niet geleerde standen, den eersten komen er door weten, de tweede door geloven van je het Appice! Dat is te zeggen neef Koch, je hen daar zoo gaauw met je vatten, weet je wat ik zat, dat er maar één waarheid is, en dus dat we of door het weten of door het geloven het goed kunnen hebben. En daarmede een beetje kwak is neef vertrokken, met Zed. dit zie ik wel, zal ik niet verderen, maar mogelijk is de crandiaansche rigting duidelijker, en ter oorzake en gevolge van dien, neem ik de vrijheid mij in uw aandenken, als je wat voor me mogt hebben, aan te bevelen, zijnde met alle hoogachting,

UWHGel. Dw. Dienaar.

OSCANUS,

Handelaar, in oesem en in koeijen.

Windburg 13 *maart* 1847.

PS. Mijne lieve wederhelft, je moet er niet boos om worden, 't is eene eenvoudige ziel, zegt, dat uwe verschijning in Nederland hoogst gewigtig is, en ofschoon ze u persoonlijk beklaagt, zeer nuttig kan zijn, om de, op philosophische gronden gebouwde christelijke theologie bij de protestanten in onze dagen te doen zien, dat zij het zóó, tegen de wijsbegeerte, niet redden kan; ja zeide mijne lieve Jacomine in geestvervoering, die Opzomer zijn arbeid is te vergelijken bij eenen stormwind die het Groninger vuilnis opjaagt. Maar wij zetten tegen Professoren geleerdheid, *Koll.* 2, *v.* 8 over, en *Paulus* zal hij niet verslaan! Wat zeg je, wat bliefje Professor van zoo eene oijke prij?

Vale.

Aan de Redactie van den Noord-Brabander.

Gezien hebbende in uw geëerd blad van den 11 ll. eene aanmerking over de militaire inlegering vroeg ik mij zelven af: hoe zal het dan gaan, als men maar 10 maanden tijd heeft om te betalen als men zelfs in 12 maanden niet betalen kan? dan zullen er nog meer soldaten noodig zijn, indien men geen inschikkelijkheid gebruikt. Men moet dan voortaan voor ultimo november de grondlasten betaald hebben; is dat, om het den menschen gemakkelijk te maken, óf is men bang dat men de gelden tot december niet bewaren kan als alleen in 's rijks schatkist of is er gebrek aan geld? Eene wet moeten eene wet moeten maken, dat men zijne gemaakte schuld niet langer dan tien maanden mag laten staan en die moet betaald hebben, na die tijd om was, dan zouden er minder bankroeten, ongerustheid en bange oogenblikken zijn, wanneer de tijd van betalen daar is, en geen militaire inlegering noodig wezen. Men verzint alles, om de menschen te veronrusten. In de gemeente V. loopt de ontvanger huis in en uit om de woningen op te nemen, of Z. Ed. daartoe bevoegd is weet ik niet; maar dat vele inwoners zich ongerust maken dat hunne belasting hooger zal worden, dat weet ik; te meer daar zij hunne handen vol hebben, om hunne belasting te betalen. Men moest de belasting liever verminderen en de betalingen gemakkelijker maken, vooral in deze drukkende en dure tijden. Een ieder klaagt van slechte betaling: neen is blijde als de rekeningen van 1845 in 1847 betaald zullen zijn, ja zelfs van de grootste en rijkste heden. Hoe is het dan mogelijk, dat na tien maanden de belasting betaald moet zijn, als men zelfs in geene jaren betaald wordt? O tijden! o tijden! waar moet het heen, veel nieuws maar weinig goeds; de burgerstand wordt zoo goede dood arm. Waren de lasten maar wat minder, daar komen te veel opcenten bij; men telt all bij de grondlasten 33 opcenten, de staart zal weldra zoo groot zijn als de koe en men zelfs zoo lang dat zij geheel droog zal zijn. Waarom niet wat tractementen verminderen niet van kleine, maar van groote ambtenaren? dat zal veler wel niet aanstaan, doch zulks was zeer goed te vinden bij eene herziening van de Grondwet, hetgeen tevens den mensch zoude opbeuren. Had ik een postje van f 2000 à 2500, gij zoudt mij over de lasten niet hooren klagen. De armoede is groot, gelijk een ieder weet, en alle levensmiddelen duur, waarom den uitvoer van alle levensmiddelen niet verhoden, gelijk andere rijken doen en vrijen invoer verleend, al was het maar voor drie maanden? Vreugde en blijdschap zoude men in alle oorden in ons rijk hooren. Ja zelfs dankadressen zouden zich vertoonen. Het ware eene weldaad aan ieder ingezeten bewezen, en vooral aan onze behoeftige landgenooten. Maar ik vrees!.....

K. 15 *Maart* 1847.

Een Landman.

BATAVIA BERIGTEN.

Uit Lucern schrijft men dat de generaal Sonnenberg zich uit de openbare aangelegenheden verwijdert. In de zitting van den grooten raad van 1 maart is een brief van dien generaal ontvangen, waarbij hij zijn ontslag vraagt als staatsraad en als inspekteur des legers.

In de spaansche Kamer is het voorstel van den heer Sagasti, om de overlegging te vragen der stukken betrekkelijk de natatenschap van Koning Ferdinand VII niet eene groote meerderheid verworpen.

Het ministerie heeft eenige verklaringen afgelegd over het kleine oproer, hetwelk te Sarragossa heeft plaats gehad. De minister van binnenlandsche zaken heeft daar de verzekering kenbaard, dat het gouvernement besloten had, met zachtmoedigheid te regeren.

De *Clamor Publico* deelt de tijding mede der inrukking te Tarragona van een kompas montenonilisten onder de kreet van Leve Karel VI.

De officiele *Gaceta* bevat het koninklijk dekreet, waarbij aan den generaal Breton ontslag wordt verleend uit zijne betrekking als kapitein-generaal van Katalonie.

Den 15 dezer heeft de koning der Franschen het besluit geteekend, waarbij de heer Hebert benoemd wordt tot Grootzegelbewaarder, minister van justitie en eredienaten, ter vervanging van den heer Martin (du Nord).

De heer Hebert heeft onmiddelijk den eed in handen des konings afgelegd en zijne plaats in den ministerraad ingenomen.

Wegens den opvolger van den heer Hebert als procureur-generaal bij het koninklijk gerechtshof is nog niets besloten.

Advertentien.

*** Heden overleed tot mijne en mijner kinderen en behuwdkinderen innige droefheid, na met de laatste H. Sacramenten voorzien te zijn, mijne dierbare Echtgenoote CORNELIA CHRISTINA MALINGREE, in den gezegenden ouderdom van 79 jaren en 10 dagen, na eene gelukkige en zegenrijke echtvereeniging van ruim 51 jaren.

Grave 10 *Maart* 1847.

P. L. WALTER.

Eenige kennisgeving.

*** Heden Overleed in den ouderdom van [illegible] 82 Jaren, voorzien van de laatste H. H. Sacramenten, onze hartelijk geliefde Vader, [illegible] CHRISTIANUS VAN DER HORST, Lid van den Raad der Stad [illegible] 's Bosch den 13 Maart 1847.

Uit aller Naam.

C. VAN DER HORST.

GELDBELEGGING.

UIT DE HAND TE KOOP, tegen civiele interest, [illegible] vier jaren en 5 jaren zuiver, buiten de kosten der Koopacte, voor omtrent 18000 gulden vaste goederen. Adres bij den Notaris N. F. SER MEERMAN, gevestigd te Rosmalen bij 's Hertogenbosch. Brieven *franco*.

*** *J. de ARKESTEIJN en ZOON*, Boekdrukkers en Boekhandelaren te *Helmond*, hebben verzonden:

DE NOET,

Geschiedkundig tafereel uit den Poolschen Oorlogstand van 1830—1831, met een grijsheeren Plaatje, eerste deel, zijnde No. 2 van de

LELIENHOF

BIBLIOTHEEK bij Maandelijksche Afleveringen; prijs bij het half jaar voor *zes* Nrs., ieder Nr. groot ongeveer 150 bladz. in 12mo., met een fraai Plaatje voor den prijs f 1.80.

Intekening staat open bij solide Boekhandelaren des Rijks.

Graanmarkt

van 's HERTOGENBOSCH

Maandag en Dingsdag 15 en 16 Maart.

ROGGE f 12.00 / 12.50 a f 12.85.
BOEKWEIT f 9.25 / 9.85 a f 10.00.
HAVER f 4.00 / 4.25 a f 4.50.

AMSTERDAM, 15 Maart.

Tarwe tot verhoogde prijzen met goeden handel, n. Inl. verzending gekocht. In cons. 123, 124 p. b. Pools f 490, 130 p. Rost. f 510; 124 p. n. Pools f 485. In cons.: 128 n. Gron. f 488; 126 p. blauwp. Vries f 460, 123 p. b. Pool f 490, 129 p. witb. dito f 520, 525, 127 p. b. dito f 515.

Rogge tot verhoogde prijzen bij partijen, ter verzending gekocht 118 p. Petersb. f 385; 124, 125 p. Rost. f 390, 394; 118 Petersb. f 380; 120 d. Donap f 380; 120 p. Odessa f 388. cons. 121; 122 p. Pruis. f 385, 320; 122 p. Venetiaans. f 3 116 p. Pruis. f 368, 370.

Garst, inl. ruim prijsh.: 108 p. Vries. Winter f 275; 114 n. i. Deensch f 300.

Haver in een doen; 69, 74 p. Voer f 155; 65; 80 Tijm f 190.

Raapkoeken f 80 a 82. Lijnkoeken f 12 a 13½.

Beurs van Amsterdam.

Maandag 15 Maart ten 4 uur.

W. S. 2½ pCt. 57½, ½. Dito 3 pCt. 70, Dito 3 pCt. 70½. Dito Certific. 4 pCt. 90, 89½. Handels. 172½, Ardoins 510 p. m. 171½, ½. Dito Coupons 150, ½. Spa Bijnen. 3 pCt. 29 1/16, 28½. Portug. 4 pCt. 35¾, ½. Oude Russen 104, ½. Dito 4 pCt. 88¼. Metalliek 100¾. Mexi van 100 p. ct. 96.

OPGAVEN van de Hoogte der Rivieren, de Maas te Gravelen en de Dieze te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 uren.

Dagen	MAAS TE GRAVE			DIEZE TE 'S BOSCH.			
	BOVEN AP.			BOVEN O.		ONDER O.	
Maart	Voet.	dim.	dm.	dm.	dm.	ellen	dm.
15.	6	54		2			
16	6	50		4		0	86
17	»	»	»	»	»	0	94

De O. te 's Bosch is 4 el 11 dim. boven AP.

Hoogte aan den Rijn te Keulen, 15 Maart, voet, 4 duim.

Ter Drukkerij van J. A. DE ROOY te